

Jakub Deląg

ORCID 0009-0002-0424-845

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie

Harcerski rajd instruktorski „AZYMUT” (1971 – 1986)

HARCERSTWO

Rocznik naukowy Muzeum Harcerstwa
nr 4/5, 2021/2022, s. 79-88

słowa kluczowe: *ZHP, Azymut, rajd, turystyka, harcerstwo*

Rajd instruktorski „Azymut” odbywał się w latach 1971–1986, a jego inicjatorem i komendantem prawie wszystkich edycji był hm. Ryszard Korski¹. Jednak geneza tego rajdu na orientację² sięga lat 60. XX wieku. W tamtych czasach Komisja Turystyki Górskiej Oddziału Krakowskiego PTTK organizowała Górski Rajd „Azymut-Beskidy” w Beskidach Zachodnich z metami w Wysowej, Bereście, Nowej Wsi, Sidzinie i Rzekach. Rajd „Azymut-Beskidy” w swoim programie zawierał marsz nocny na azymut, quiz turystyczny i znajomość udzielania pierwszej pomocy. Rajdy te odbywały się w trudnych do pokonania terenach, bogato zalesionych, o różnicowanej rzeźbie terenu i różnym pokryciu (zabudowania, pola orne, działy wodne).

Zadaniem drużyn biorących udział w rajdzie było pokonanie trasy przy wykorzystaniu mapy, na której były wyrysowane warstwicze, działy wodne i obszary leśne bez żadnych

znaków orientacyjnych (nazw miejscowości, budynków, mostów itp.).

Każda drużyna biorąca udział w rajdzie otrzymywała:

- mapę warstwicową,
- kartę rajdu (na której sędzia odnotowywał czas przybycia drużyny na dany punkt na trasie rajdu),
- zadanie, jak dojść na pierwszy punkt kontroli czasu (za pomocą podanego azymutu i odległości),
- kartę alarmową (w przypadku konieczności wycofania się drużyny z rajdu w kopercie znajdowały się informacje o lokalizacji mety rajdu, aby drużyna mogła do niej bezpiecznie dotrzeć).

Drużyna, która chciała wziąć udział w rajdzie, musiała być przygotowana i umieć perfekcyjnie posługiwać się busolą oraz mapą, wyznaczać azymuty, przeliczać skalę mapy, a także posiadać wiedzę na tematy turystycz-

1. Ryszard Korski (ur. 1935), prawnik, harcmistrz, w 1957 r. współorganizator Hufca Kraków-Grzegórzki, w którym był drużynowym 11 Krakowskiej Drużyny Harcerzy im. króla Jana III Sobieskiego. W Hufcu Kraków-Śródmieście m.in. instruktor Referatu Obozów, członek Rady i Komendy Hufca oraz przewodniczący Komisji Rewizyjnej.

2. Impreza na Orientację (InO) – dyscyplina orientacji sportowej (bieg na orientację) lub turystyki kwalifikowanej (marsz na orientację, rajd na orientację). W trakcie InO uczestnik lub zespół ma za zadanie potwierdzić w określonym limicie czasu swoją obecność przy ustawionych w terenie punktach kontrolnych.

Tabela 1. Rajdy instruktorskie „Azymut” od IV do XVII edycji

Edycja	Miejsce	Termin
IV	Wieprzec k. Osielca	V 1973
V	Mucharz k. Wadowice	V 1974
VI	Lubogoszcz k. Mszany Dolnej	V 1975
VII	Skawica k. Zawoi	VI 1976
VIII	Roztoki k. Suchej Beskidzkiej	VI 1977
IX	Targanice k. Andrychowa	VI 1978
X	Sidzina k. Jordanowa	VI 1979
XI	Hala Chrobacza k. Porąbki	VI 1980
XII	Rajcza k. Żywca	VI 1981
XIII	Ponikiew k. Wadowic	VI 1982
XIV	Mucharz k. Wadowic	VI 1983
XV	Targoszów k. Krzeszowa	VI 1984
XVI	Hucisko/Cicha k. Suchej Beskidzkiej	VI 1985
XVII	Tunel k. Miechowa	VI 1986

no-krajoznawcze oraz z zakresu pierwszej pomocy. Poza umiejętnościami technicznymi musiała wykazywać dużą sprawność fizyczną do pokonywania trudnego terenu i dużych odległości, a zarazem wykazać się umiejętnością strzelania z karabinka sportowego lub łuku. Organizatorem rajdów „Azymut-Beskidy” był Andrzej Łączyński z Oddziału Krakowskiego PTTK.

W latach sześćdziesiątych XX w. w hufcach Krakowskiej Chorągwi ZHP nie były popularne imprezy o charakterze sportowo-turystycznym, czasami odbywały się one wewnątrz danej jednostki organizacyjnej. Ryszard Korski przeprowadził sondaż wśród hufców i prężnie działających drużyn krakowskich, a jego efektem była jednoznaczna odpowiedź wskazująca na zapotrzebowanie na powszechną imprezę o charakterze cyklicznym, wielodyscyplinarną, zawierającą w swym programie elementy harcerskich specjalności³.

W 1971 r. hm. Korski ze wsparciem komendy Hufca Kraków-Grzegórzki rozpoczął przygotowania imprezy terenowej w Dolinkach Podkrakowskich⁴ (teren został wybrany ze wzglę-

du na jego bardzo dobrą znajomość przez harcerzy, wynikającą z organizacji w tamtym rejonie częstych wycieczek i biwaków). Pierwszy rajd odbył się w maju 1971 r. w Dubiu k. Rudawy pod nazwą „Instruktorski bieg terenowo-techniczny”, wzięły w nim udział patrole z Hufca Kraków-Grzegórzki. Drugi rajd pod tą samą nazwą został zorganizowany w tym samym roku we wrześniu w Brzoskwinii k. Morawicy. W większości jego uczestnikami byli także instruktorzy Hufca Kraków-Grzegórzki. Trzeci rajd, który nosił nazwę: „Instruktorski rajd terenowo-techniczny”, odbył się w maju 1972 r. w Dubiu k. Rudawy, a jego uczestnikami byli już instruktorzy z wszystkich hufców Krakowskiej Chorągwi ZHP. Od czwartej edycji rajdu (1973) impreza nosiła nazwę Rajd instruktorski „Azymut”.

Od VII edycji (Skawica 1976) rajd stał się imprezą ogólnopolską. W roku 1976 wzięły w nim udział patrole z Warszawy, Gdańska, Katowic, Gliwic, i to nie tylko jednostki harcerskie, ale również koła PTTK i kluby sportowe. Niespodziewanie duża liczba zgłoszeń do udziału w rajdach w latach 1976–1978 zmusiła organizatorów do prowadzenia dla

3. R. Korski, K. Wojtyca, *Z kart historii Rajdów Instruktorskich Azymut*.

4. Dolinki Podkrakowskie – Park Krajobrazowy Dolinek Krakowskich położony jest na północny-zachód od Krakowa, w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

patroli zgłoszonych z Krakowa, województwa krakowskiego i śląskiego eliminacji na terenie Lasu Wolskiego. Od 1976 do 1981 r. w rajdach brały także udział patrole z Czechosłowacji⁵. Patrole rywalizowały ze sobą podczas rajdów, a dla najlepszych były przewidziane medale i nagrody. Rywalizacja początkowo była wzorowana na rajdach organizowanych przez Krakowski Oddział PTTK i obejmowała nocny marsz na azymut, quiz turystyczny i znajomość udzielania pierwszej pomocy. Została wzbogacona o umiejętności oceny odległości w marszu, rozbijanie namiotu dwuosobowego na czas i dokładność, azymut poligonowy⁶ oraz sporty obronne, tj. strzelanie z kbks i rzut granatem do celu na odległość 10 m (do trzech współśrodkowych kwadratów o bokach 50 x 50, 100 x 100, 150 x 150 cm). W późniejszych latach konkurencje zmieniały się, z niektórych rezygnowano na korzyść nowych.

I tak od VI edycji rajdu zestaw konkurencji był następujący:

- Zespołowy nocny marsz na azymut, który polegał na pokonaniu przez patrol trasy o długości ok. 6–8 km i wykonaniu zadań azymutowych i odległościowych w metrach z zaliczeniem na karcie startowej swej obecności na kolejnych punktach kontrolnych w terenie. Patrol otrzymywał kartę marszu, na której była potwierdzana obecność patrolu na punkcie kontrolnym, mapę warstwicową (obejmującą warstwice, działy wodne i obszary leśne) oraz kopertę alarmową z podanymi danymi dotyczącymi pełnego opisu trasy marszu i namiary azymutowe do najbliższego punktu kontrolnego oraz kopertę z lokalizacją mety – bazy rajdu. Koperta ta podlegała zwrotowi na mecie, a za jej ewentualne otwarcie bez niezbędnej konieczności groziła patrolowi dyskwalifikacja. Trasy marszu nocnego nie pokrywały się ze sobą, choć lokalizacja niektórych punktów kontrolnych na całej trasie mogła być taka sama.

- Dzienny indywidualny bieg na orientację według zasad IOF⁷, przeprowadzany w terenie pod kierunkiem Jolanty Wyznakiewicz i Zbigniewa Kalisza. W jego trakcie zawodnik otrzymywał na starcie czarno-białą fotografię „mapy powiatowej” z wrysowaną trasą od startu do mety, z naniesionymi punktami kontrolnymi, których zaliczanie było obowiązkowe. Zwrot mapy na mecie był obowiązkowy ze względu na rygory zastrzeżone przez GUGiK⁸. Bieg był rozgrywany w rywalizacji indywidualnej i drużynowej.

- Sporty obronne: strzelanie z kbks i rzut granatem. Strzelanie z kbks w pozycji leżącej na odległość 25 m jako konkurencja indywidualna i zespołowa polegała na oddaniu przez uczestnika patrolu 8 strzałów, z których 5 najlepszych było ocenianych. Suma wyników każdego uczestnika stanowiła wynik końcowy patrolu. Za przebieg tej konkurencji w czasie wszystkich edycji rajdu odpowiadał Inspektorat Specjalności Obronnych (ISO)⁹ Chorągwi Krakowskiej ZHP pod kierownictwem hm. Sławomira Mazura¹⁰ i hm. Marka Biezanowskiego¹¹.

Organizator trzymał w tajemnicy trasy rajdów, aby konkurencja była sprawiedliwa i uczciwa dla każdego. Nawet kadra organizująca rajd informację o terenie, gdzie się on odbywa uzyskiwała bezpośrednio przed samym wydarzeniem. W historii zdarzyły się tylko trzy incydenty, kiedy w nie do końca uczciwy sposób dowiedziano się o przebiegu tras rajdu.

Incjatorem i organizatorem był hm. Ryszard Korski, który był również komendantem szesnastu edycji rajdu. Zadanie to powierzone mu zostało przez komendy Hufca Kraków-Grzegórzki (1971–1972) i Hufca Kraków-Śródmieście (1973–1986). Komendantem XVII rajdu został phm. Janusz Owczarek, jednak nie kontynuował on tej działalności w następnych latach. Kadre z Hufca Kraków-Grzegórzki stanowili instruktorzy: hm. Mieczysław

5. K. Wojtyca, *Hufiec Kraków-Śródmieście w latach 1973–1989*, s. 90–93.

6. Azymut poligonowy – konkurencja polegająca na wyznaczeniu na małej polanie ciągu azymutowego na podstawie podanych odległości w metrach, ale odmierzanym przez patrol z wykorzystaniem własnych wymiarów anatomicznych uczestników (tj. krok, stopa, dłoń, łokieć).

7. IOF – (International Orienteering Federation) Międzynarodowa Federacja Orientacji Sportowej – międzynarodowa organizacja zrzeszająca narodowe związki sportów na orientację (w Polsce jest to Polski Związek Orientacji Sportowej – PZOS). Siedziba IOF znajduje się w Helsinkach, (Finlandia). Zgodnie ze statutem federacji jej obszarem działania są następujące dyscypliny orientacji sportowej: bieg na orientację, rowerowa jazda na orientację, narciarski bieg na orientację, orientacja precyzyjna.

8. GUGiK – Główny Urząd Geodezji i Kartografii w Warszawie.

9. ISO – Inspektorat Specjalności Obronnych Chorągwi Krakowskiej ZHP – utworzony w 1969 r. ośrodek realizujący program wychowania patriotyczno-obronnego młodzieży oraz zajmujący się rozwojem w jednostkach harcerskich specjalności obronnych, takich jak: łączność, obrona cywilna, specjalność lotnicza, ogólnowojskowa, sanitarna, strzelecka, pożarnicza, motorowa i Młodzieżowa Służba Ruchu (MSR).

10. Sławomir Mazur (ur. 1954), pedagog, prof. dr hab., pułkownik, harcmistrz, obecnie dziekan Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie na Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego, wówczas komendant ISO.

11. R. Korski, K. Wojtyca, op. cit.

sław Dzierwa, hm. Tadeusz Koch, hm. Maria Majewska, hm. Sławomir Mazur, hm. ppłk Edward Para, hm. Stanisław Pauli, hm. Janusz Sidzina, hm. Eugeniusz Stachura, phm. Zbigniew Kalisz, pwd. Irena Szarawara i phm. Andrzej Wolski, a po reorganizacji hufców krakowskich w 1973 r. do kadry kolejnych rajdów dołączyli instruktorzy: hm. Tadeusz Fedirko, hm. Stefan Jaśkiewicz, hm. Jan Ozaist, hm. Marek Stachowicz, hm. Adam Śpiewła, hm. Jadwiga Ufir, hm. Łukasz Więclaw, phm. Jan Cirkot i phm. Andrzej Czajka¹².

Przy organizacji rajdów ściśle współpracowali działacze PTTK, dawni instruktorzy harcerscy: pwd. Włodzimierz Wołoszyński, pwd. Andrzej Zatorski, Stanisław Bily, Stefan Golonka, Barbara Grochola, Józef Hell, Witold Kruk, Barbara Schwabenthan, Krzysztof Schwabenthan, Bronisław Szydło, Andrzej Ślusarczyk, Jerzy Wilkoński, Andrzej Wojdyło, Jolanta Wyznakiewicz, Marian Zaleski, Jerzy Żarów oraz ppłk hm. Lech Zakrzewski z 6 Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej i mjr Stanisław Biskup z 6 PDPD – kierownik Sekcji Biegów na Orientację WKS „Wawel”. Rolę sędziów podczas rajdów pełnili: hm. Janusz Sidzina, hm. Marek Stachowicz, phm. Irena Szarawara, Andrzej Ślusarczyk, Barbara Grochola i Jerzy Wilkoński¹³.

Dbając o renomę każdego rajdu kadra starała się zapewnić pulę atrakcyjnych nagród i gadżetów dla uczestników. Także plakat promujący imprezę przygotowany był ze szczególną starannością. Każdy rajd miał unikatowy wzór medalu dla zwycięzców w kolorach złotym, srebrnym i brązowym, które wykonali m.in. prof. Bronisław Chromy¹⁴, grawer Z. Preisner i Zakład Foto-Pam w Krakowie. Duże wrażenie robiły puchary za konkurencje drużynowe i buława ozdobiona malachitem ufundowana przez Fundację Czarnej Trzynastki Krakowskiej. Buława była przechodnia (wręczana od VI rajdu). Od VIII rajdu wręczano puchar przechodni z łuski armatniej kal. 120 mm, wykonany przez hm. Janusza Sidzinę. Od III rajdu każda edycja miała swoją unikatową plaketkę projektowaną przez druhow: Ryszarda Korskiego, Witolda Kurka, Marka Stachowicza i Andrzeja Wolskiego. Uczestnicy otrzymywali również pamiątkowe proporce, plakaty, dyplomy, a najlepsze nagrody - w tamtych czasach bardzo atrakcyjne. Z okazji X rajdu została wydana okolicznościowa odznaka „Rajd Instruktorski Azymut” w nakładzie 600 sztuk, w trzech stopniach (złoty,

srebrny i brązowy) wykonana przez Foto-Pam Kraków, odznakę otrzymywali uczestnicy wszystkich rajdów od X do XVII.

Organizacja rajdu nie byłaby możliwa, gdyby nie wsparcie wielu instytucji, takich jak:

- Wydział Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Miasta Krakowa,
- prezes Oddziału Krakowskiego PTTK Zbigniew Kresak, późniejszy dyrektor firmy Foto-Pam PTTK,
- Zakłady Metalurgiczne w Trzebini (które wykonywały medale),
- dowództwo 6 Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej, delegujące żołnierzy pod komendą hm. ppłk. Lecha Zakrzewskiego

oraz wiele mniejszych zakładów, które reklamowane były przez organizatorów rajdu i w materiałach rajdowych.

O bezpieczeństwo uczestników od IV rajdu, który odbywał się na terenie górskim, dbało Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. W zależności od miejsca organizacji podczas rajdów IV–XVI pełnił służbę odpowiedni oddział Grupy Beskidzkiej GOPR, z wyjątkiem VI rajdu, kiedy służbę pełnił oddział Grupy Podhalańskiej GOPR. Z ramienia GOPR odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa był Adam Jonak, członek grupy Beskidzkiej GOPR. Przed rajdem ratownicy instruowali, w jaki sposób udzielać pierwszej pomocy w razie wypadku podczas imprezy, a następnie pełnili dyżury na trasie rajdu. Nieszczęśliwy incydent podczas rajdów miał miejsce tylko raz, podczas IX rajdu w Targanicach, kiedy dwóch uczestników podczas indywidualnego biegu na orientację przebiło nogi na gwoździu, co wymagało przewiezienia poszkodowanych karetką do szpitala w Andrychowie. Dzięki inicjatywie Adama Jonaka uczestnicy rajdów mogli też zobaczyć wystawy plenerowe sprzętu ratownictwa górskiego oraz pokazy ratownictwa.

Za zaangażowanie i pomoc w organizacji rajdów Grupa Beskidzka GOPR została odznaczona Złotym Krzyżem „Za Zasługi dla ZHP”, a komendant Hufca Kraków-Śródmieście odznaczył najbardziej wyróżniających się ratowników Honorowymi Odznakami Hufca Kraków-Śródmieście. Podczas X Jubileuszowego rajdu „Azymut” zostało podpisane porozumienie pomiędzy grupą Beskidzką GOPR i Hufcem Kraków-Śródmieście o powołaniu Instruktorskiego Kręgu Członków Wspierających GOPR, którego zadaniem było pełnienie dyżurów ratowniczych w czasie trwania zgru-

12. K. Wojtyca, op. cit., s. 90-93.

13. Tamże.

14. Bronisław Chromy (1925-2017), artysta rzeźbiarz, medalier, malarz, rysownik, profesor Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie

powań zimowisk hufca w Bukowinie Tatrzańskiej na Rusińskim Wierchu. Członkowie kręgu zostali przeszkoleni przez grupę ratowników TOPR i wyposażeni w odpowiedni sprzęt ratowniczy. Dzięki współpracy harcerzy i ratowników GOPR w 1984 r. w Krakowie zostały zorganizowane pokazy ratownictwa górskiego¹⁵.

Kluczową rolę przy organizacji imprez odgrywała komunikacja, zwłaszcza w trakcie trwania rajdów, gdy trzeba było porozumiewać się na odległość. W tym celu wykorzystywana była łączność radiowa, pozwalająca kontrolować przebieg imprezy i zapewniająca bezpieczeństwo uczestników, a w razie potrzeby szybkie udzielenie pomocy. Podczas trzeciej edycji rajdu łączność zapewniła 6 DPDP dysponująca radiostacją polową R-105. W późniejszych latach o zabezpieczenie łączności dbał GOPR, sprzęt udostępniał też Wydział Łączności MO. Wykorzystywano wówczas wówczas jak na tamte czasy radiotelefony „Echo” i „Klimek” oraz wojskową radiostację polową R-105.

Komendant rajdów hm. Ryszard Korski wspomina, jak wiele problemów miało miejsce przy organizacji imprezy. Wynikały one z obowiązujących wtedy przepisów, których musieli przestrzegać organizatorzy, m.in. ze strony cenzury czy ograniczeń związanych ze stanem wojennym. Druh Karski tak je opisuje: *Myliłby się ten, kto by przypuszczał, że realizacja choćby najmniej ambitnych projektów plastycznych w latach 70. i 80. XX wieku była łatwa i prosta. Czuwała nad tym wszechobecna cenzura, której zadaniem było ocenianie, czy przedstawiony jej do akceptacji autorski projekt tekstowy, graficzny, plastyczny lub inny był zgodny z obowiązującą ideologią. Tymi sprawami zajmował się do 1989 r. Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, zatrudniający pracowników, często nie rozważających dokładniej stopnia ewentualnego zagrożenia ideologicznego zawartego w przedstawionym do akceptacji projekcie. Brak akceptacji równał się z zakazem druku lub wykonania matrycy medalu, plakietki, a nawet stempla okolicznościowego. Takiego zagrożenia ideologicznego cenzor krakowski oddziału GUKPPiW dopatrzył*

się w projektach medalu i dyplomu w roku 1973, zauważając w zamieszczonych na nich różach wiatru symbolu graficznego podobnego do logo NATO. Dopiero po przedstawieniu temuż cenzorowi argumentacji popartej zdjęciami średniowiecznych busol, map i współczesnych kompasów udało się uzyskać akceptację projektu do realizacji¹⁶.

Stan wojenny, który został wprowadzony w Polsce 13 grudnia 1981 r., spowodował wiele ograniczeń w funkcjonowaniu zarówno poszczególnych osób, jak i działalności harcerskiej. Zakazy przemieszczania się, zwłaszcza w nocy i posiadania broni (niezbędnej do realizacji sportowo-obronnych konkurencji rajdu) uniemożliwił przeprowadzenie XIII rajdu (w okolicach Ponkiwi). Komendant tę sytuację wspomina następująco: *Szefostwo Hufca Kraków-Śródmieście jak i Krakowskiej Chorągwi ZHP pozostawiło mi wolną rękę co do ewentualnej decyzji odwołania tego rajdu, pomimo zaawansowanych już działań, w tym wykonania matrycy trójkolorowej mapy terenu, a także przygotowanych projektów medalu, dyplomów i plakietek. Uzyskawszy stosowne upoważnienie od komendantki chorągwi hm. Danuty Noszki¹⁷, udałem się w pierwszych dniach stycznia 1982 r. do Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w celu uzyskania stosownych zezwoleń na przeprowadzenie kolejnego rajdu, pomimo obowiązujących rygorów i zakazów, jakie zostały wprowadzone w stanie wojennym. Ku mojemu zaskoczeniu nie było z tym żadnych problemów. Zgodę, choć tylko ustną, uzyskałem z jednym tylko zastrzeżeniem: zgłoszenia terminu, programu i terenu rajdu w Komendzie Powiatowej Milicji Obywatelskiej właściwej dla rejonu przeprowadzenia imprezy. Tak więc XIII Rajd Instruktorski „Azymut” mógł się odbyć w stanie wojennym bez jakichkolwiek przeszkód organizacyjno-programowych przy współudziale 6 Pomorskiej Dywizji Powietrzno-Desantowej, GOPR i Inspektoratu Specjalności Obronnych Chorągwi Krakowskiej ZHP¹⁸.*

15. *Alarm w górach*, „Motywy” nr 47/1984 r., s. 10.

16. R. Korski, K. Wojtyca, op. cit., s. 26–28.

17. Danuta Noszka-Leśniewska (ur. 1948), mgr pedagogiki, harcmistrzyni, zastępca komendanta (1978–1981), komendantka Krakowskiej Chorągwi ZHP (1981–1984), zastępca dyrektora Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej UMK (1984–1990), I Małopolski Wiceturator Oświaty (2003–2007), prezes Krakowskiego Forum Organizacji Społecznych KrafOS, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Harcerstwa w Krakowie (od 2008).

18. R. Korski, K. Wojtyca, op. cit., s. 26–28.

Literatura:

Alarm w górach, „Motywy” 47/1984, s. 10.

Azymut - 79, „Motywy” 1/1979, s. 11.

Azymut - 79, „Motywy” 8/1979, s. 11.

Azymut 79 – zakończony, „Motywy” 27/1979, s. 11.

Kamecki M., *Stosowanie metody harcerskiej w drużynie harcerzy*, Warszawa 2020.

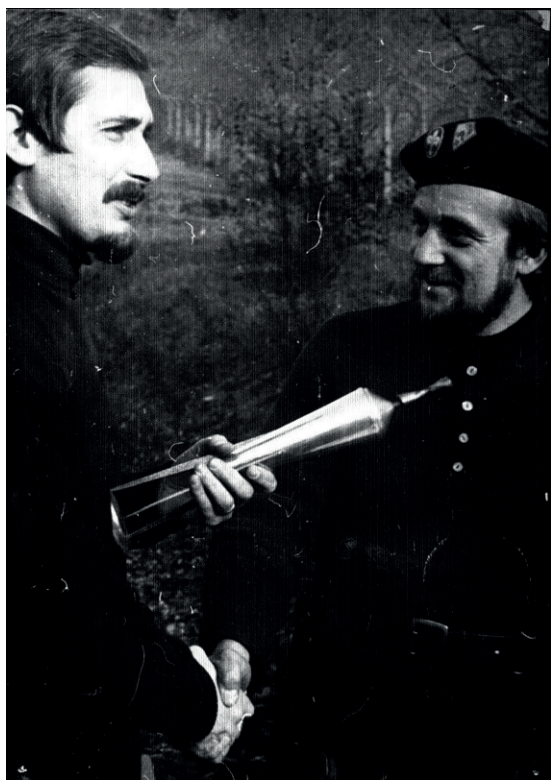
Korski R., Wojtycza K. *Z kart historii Rajdów Instruktorskich Azymut*, b.r.m.w., ss. 64, wydruk komputerowy.

Leksykon harcerstwa, [red.] O. Fietkiewicz, Warszawa 1988.

[zdjęcie], „Motywy” 46/1984, s. 11.

Wojtycza K., *Hufiec Kraków-Śródmieście w latach 1973–1989*, Kraków 2018.

Fotografie ze zbiorów autora, Marka Biezanowskiego i Janusza Wojtyczy.

Fot. 1. Hm. dr Bohdan Makary , komendant Hufca Kraków-Śródmieście i hm. Ryszard Korski, komendant Rajdów Instruktorskich „Azymut” (z prawej)

Fot. 2, 3. Elementy szkolenia ratownictwa górskiego z Grupą Beskidzką GOPR w Kobyłanach 1982 r. jako przygotowanie do organizacji rajdów „Azymut”

Fot. 2, 3. Elementy szkolenia ratownictwa górskiego z Grupą Beskidzką GOPR w Kobyłanach 1982 r. jako przygotowanie do organizacji rajdów „Azymut”

Fot. 4. Zawody sportów obronnych (strzelanie z kbks), Hucisko 1985 r.

Fot. 5. Zawody sportów obronnych (rzut granatem), Hucisko 1985 r.

Fot. 6. Odznaka Rajdu Instruktorskiego „Azymut” w stopniu brązowym

Fot. 7. Zwycięskie patrole w Jubileuszowym X Rajdzie Instruktorskim „Azymut” w Sidzinie, 1979 r.

